

Akademik dr. Šefket Krcić
Univerzitet u Novom Pazaru / State University of Novi Pazar
Univerzitet u Tuzli / University of Tuzla

DOPRINOS DR. S. LAVIĆA
SOCIOLOGIJSKOJ ENCIKLOPEDISTICI
(Prilog diskusiji o „Leksikonu socioloških pojmova“, dr. S. Lavića)

DR. S. LAVIĆ'S CONTRIBUTION TO
SOCIOLOGICAL ENCYCLOPAEDIC
(Contribution to discussion on
Dr. S. Lavić's *Lexicon of Sociological Terms*)

„Znanost je zanemarila opće i zagubila se u moru pojedinačnog, usmjerena je na sporedne teme – određena pojedinačnim interesima vojnih, ekonomskih, multinacionalnih kompanija. Univerzitet je pojednostavljen, pretvoren u prostu polugu kapitalističkog sistema. Ali, šta se dešava s akademskom zajednicom, intelektualcima, ljudima od pera 'u vremenu satelita', u doba interneta, socijalnih mreža, blogova, nadobudnih komentatora, elektronske pošte, pretraživača, Vikipedija-znanja, ovisnost je od čavrljanja i brbljanja...“

Dr. S. Lavić

Najprije, najljepše se zahvaljujem Rektoratu Univerziteta u Sarajevu na ljubaznom pozivu da sudjelujem u radu ove kolegijalne rasprave, okruglom hastalu, a u povodu objavljivanja *Leksikona socioloških pojmova*, u izdanju Fakulteta političkih nauka u Sarajevu. Smatram da je sasvim primjereno da se organiziraju ovakvi skupovi i rasprave kojima se daje značaj objavljenom znanstvenom djelu, u ovom slučaju, veoma bitnom za razvoj društvenih i humanističkih znanosti, kojima se svjedoči da je autor, bez obzira na njegovu mladost i kreaciju, ovim djelom obilježava pet decenija života i tri decenije kreativnog istraživačkog rada. Takvi datumi obavezuju i medije, posebne časopise, da na prvim stranicama svojih glasila registriraju i objavljuju stručne analize sa ovih skupova.

Lavićeva misao iz tekuće periodike koju sam uzeo za moto ovog rada ukazuje na njegovu specifičnu kulturno-kritičku dimenziju, na koju on ima pravo. Međutim, reći nešto o djelu koje je povod današnjeg našeg susreta jeste suprotna pozicija, a to je pokušaj da se u znanosti pokaže profesor i istraživač kao perfekcionista.

Dakle, pažljivo sam pratio diskusije uvažanih kolega iz Sarajeva i Tuzle koji su izvršili analitičku recepciju ovog veoma interesantnog djela za potrebe studiranja ne samo općih već i posebnih sociologija u Bosni i Hercegovini i regionu. Vrlo su interesantno i argumentirano kolege prezentirale domete Lavićevog istraživačkog postupka, koji je proizvod njegovog znanja i zapaženog iskustva na širem prostoru, ne samo u Bosni i Hercegovini već u mnogim evropskim zemljama, što je presudno da se formira misao sinteze iz oblasti socioloških znanosti.

Dalje u izlaganju nastojat ću da se ne ponavljam i da ukažem na neke posebnosti koje karakteriziraju Lavićev leksikografski i enciklopedijski postupak.

Lavić¹ *Leksikon socioloških pojmova* (Sarajevo, 2014) daje nam jednu široku enciklopedijsku sociološku vertikalnu od **Pruščaka** (1544–1615) do danas. To je znak da je sociologija kao znanost mnogo starija u odnosu na to kako je prikazuje zapadna misao, koja za osnivača sociologije smatra **Ogista Konta**,² mada i prije Konta imamo razvijenu društvenu misao, posebno u

¹ **Sažeto slovo o autoru Leksikona: Prof. dr. Senadin Lavić** rođen je 13. jula 1965. godine u Konjicu. U rodnom gradu je završio odličnim uspjehom osnovnu školu i gimnaziju. Na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Sarajevu je 1985. započeo a 1989. diplomirao na studijima filozofije i sociologije. Postdiplomske studije iz oblasti sociologije i metodologije završio je 1999. (magistarski rad *Adornova kritika suvremenog društva*) na Univerzitetu u Sarajevu, na kojem je i doktorirao 2003. godine s temom *Racionalnost, jezik i zajednica*. Na Univerzitetu u Sarajevu je angažiran kao asistent od 1997. godine, a nakon doktoriranja biran je u zvanje docenta. U zvanje vanrednog profesora na Fakultetu političkih nauka izabran je 2008. godine. Prošao je kroz sva izborna univerzitetska zvanja. Na Fakultetu političkih nauka predaje predmete: *Osnove metodologije društvenih nauka, Metode i tehnike u sociološkim istraživanjima, Metodologija političkih istraživanja, Metodologija komunikoloških istraživanja, Metodologija socioloških istraživanja, Sociologija migracija, Empirijsko socijalno istraživanje*. Do sada je objavio dvije knjige *Pluralistička racionalnost* (Sarajevo, 2004) i *Između periferije i centra* (Sarajevo, 2006) te brojne naučne i stručne radove u zemlji i inozemstvu. Glavni je urednik univerzitetskog časopisa *Pregled*, član redakcije časopisa „Godišnjak” BZK Preporod. Sudjelovao je na više znanstvenih i stručnih konferencija, simpozija i kongresa (Bosna i Hercegovina, Njemačka, Austrija, Hrvatska, Turska). Studijski boravak u Njemačkoj realizirao je 2000. godine na Univerzitetu u Bonnu (Seminar für Logik und Grundlagenforschung). Za vrijeme studijskog boravka u Austriji 2001. godine (Univerzitet u Grazu) na Institutu za filozofiju proveo je višemesečno istraživanje savremenih tokova u teoriji i metodologiji društvenih znanosti. Trenutno obavlja funkciju voditelja masterskog studija na Fakultetu političkih nauka. Gostujući je profesor na Univerzitetu u Tuzli, na Odsjeku za filozofiju, sociologiju i novinarstvo. Predsjednik je BZK Preporod Bosne i Hercegovine, član Asocijacije nezavisnih intelektualaca „Krug 99” u Sarajevu.

² **Ogist Kont (1798–1857)**, francuski filozof, sociolog i matematičar, jedan od osnivača filozofije pozitivizma i znanosti o društvu – sociologije. Želio je da reformira znanost, filozofiju i religiju tako da odgovaraju „pozitivnom stadiju” razvoja društvo, jer je smatrao

znanstvenom opusu **Ibn Halduna**³ (1332–1406), istaknutog islamskog mislioca, koji je istraživao strukturu i dinamiku arapskog društva.

Kolega dr. S. Lavić, sa filozofsko-socioloških pozicija, vrlo uspješno promišlja epistemološke i logičko-metodološke probleme u savremenom mišljenju. Ovaj neumorni istraživač je napravio kapitalno djelo *Leksikon socioloških pojmova*, koje svojom sintezom zavređuje pažnju istraživača. Njegovo znanstveno polje interesiranja jeste metodologija, shvaćena kao kritičko-istraživačka svijest u znanstvenim istraživanjima, koja teorijskim i empirijskim istraživačima omogućava različite strateške pristupe problemu istraživanja. No, pored metodologije, Lavić istražuje i polje recentne društveno-znanstvene fenomenologije te sociologiju migracija i socijalnu epistemologiju.

Primarno Lavićevo znanstveno-sociologijsko filozofsko polje interesiranja je metodologija shvaćena kao kvantitativna i kvalitativna analiza društvenih fenomena. Pored metodologije u ovom istraživačkom projektu, on značajan prostor posvećuje istraživanjima iz oblasti društveno-znanstvenoga (socio-politološkog diskursa) kao i fenomenologije kulturnih studija te socijalne gnoseologije i epistemologije u doticajima sa pravcima suvremene filozofije, posebno obraćajući pažnju na probleme jezika i racionalnosti te leksikologije (sveobuhvatan rječnik filozofskih pojmova), leksikon socioloških pojmova, zatim, termine iz oblasti onomastičkih studija, s akcentom na antroponimijske probleme i definitivno skreće pažnju tumačenjem pojedinih bošnjačkih prezimena.

Kao istraživač, dr. Senadin Lavić je veoma kritički usmjeren prema raznim pojavama u društvu, posebno se specijalizirao za praćenje nastave na univerzitetima u Bosni i Hercegovini. Sudjelovao je na brojnim znanstvenoistraživačkim aktivnostima sa studentima i sa drugim istraživačkim timovima. Učestvovao je u radu znanstvenih skupova koji su posvećeni perspektivama znanosti, obrazovanja, razvitka bosanskohercegovačkog društva i države Bosne i Hercegovine u cjelini, što je presudno utjecalo da sakupi veliki broj sociologijskih odrednica iz svake bosanske sredine i okruženja. Kao sociolog i fenomenolog kulture, Lavić je

da su „teološki” i „metafizički” stadiji „historijski zastarjeli”. Djela: „Kurs pozitivne filozofije”, „Rasprava o cjelini pozitivizma”, „Sistem pozitivne politike”, „Pozitivistički katehizam”.

³ **Ibn Haldun (1332–1406)**, rođen je u Tunisu, istaknuti je islamski mislilac, jedan od utemeljivača filozofije društva i filozofije historije odnosno sociologije. Na naš jezik je prevedeno njegovo čuveno djelo *Mukadima* koje je tumačeno od više istraživača, pa se s pravom može smatrati da je upravo on utemeljitelj sociologije.

metodološki okrenut principima kulture mira i vrijednostima pluralističke racionalnosti koja predstavlja temelj života u sredinama i regijama koje žive u razlikama. Poziciju socijalnog konstruktivizma veoma uspješno elaborira i vrši interpretaciju brojnih društveno-povijesnih događaja koji su presudno utjecali na razvoj države Bosne i Hercegovine. Posebno se u *Leksikonu sociologijskih pojmova* založio za aktivnu interpretaciju društvenih fenomena i procesa u bosanskohercegovačkom društvu i traženju njenog mjesta u okviru Evropske zajednice naroda.

Prof. dr. Senadin Lavić se ovim djelom dokazao kao izvrstan sastavljač stručnog *Leksikona sociologijskih pojmova* i na taj način dao značajan doprinos valjanoj sintezi sociologijskih fenomena. Svakako, njegovo proučavanje pojmova u ovom djelu dato je abecednim redom. Njegov poseban doprinos jeste davanje tumačenja različitih pojmova iz društvenih i humanističkih znanosti, te obrada brojnih ličnosti kroz historiju koje su znanstveno doprinijele razvoju teorijske sociologije, kao i preko 50 posebnih sociologija, kao što su: „Sociologija kulture”, „Sociologija umjetnosti”, „Politička sociologija”, „Sociologija migracija”, „Sociologija rada”, „Sociologija saznanja”, „Sociologije univerziteta” i sl.

Svakako, nama nije za cilj da ovdje do kraja iscrpimo sve sadržaje strukture ovog kulturnog djela, ali autoru bih za naredno izdanje preporučio da obradi nekoliko ličnosti iz oblasti sociologijskih i humanističkih znanosti, kao i filozofije, između ostalih, akademika dr. Ferida Muhića, akademika dr. Envera Halilovića, dr. Aleksandra Todorovića, dr. Đura Šušnjića i druge istraživače čija misao nadilazi naše vrijeme.

Na kraju, zacijelo, kolega dr. Senadin Lavić je svojim ukupnim sociologijskim, metodološkim, filozofskim i kulturološkim angažmanom zavrijedio riječi kolegijalne pohvale za pregalački kreativan rad. Usudio bi se, konstatirati, da je Lavićev *Leksikon socioloških pojmova* svojevrsna sinteza duha koju nisu uspjeli da završe tako poznati sociolozi poput Maksa Vebera, Žorža Gurviča, jer oni ipak nisu uspjeli da djelima *Suvremeni poziv sociologije*, *Privreda i društvo* i dr. naprave takvu znanstvenu sociologijsku sintezu, kao što je to učinio Lavić na konkretnoj paradigmi *Leksikona socioloških pojmova*. Zato ovo djelo sa novom dopunom i predgovorom i pogovorom treba objaviti ponovo i kao takvo treba biti zastupljeno na svakom našem univerzitetu i u svakoj ozbiljnijoj biblioteci. Najzad, kolegi Laviću želim da nastavi uspješan stvaralački rad, jer on ima kapaciteta da nadvisi plejadu stvaralaca iz Konjica koji su predvodili legendarni pisac i karikaturista Zulfikar Zuko Džumhur i estetičar dr. Kasim Prohić. Ovo izlaganje želim završiti jednom njegovom upozoravajućom reminiscencijom

koja je upućena brojnim istraživačima. Čujte je: "... Netačni podaci su postali sadržaj brojnih udžbenika i knjiga iz kojih uče mladi ljudi u osnovnim i srednjim školama. Iz njih su izbačene bitne činjenice, skriveni i važni događaji, ignorirani i bitni ljudi. To je polazna stepenica našeg rasula, a posebno racionalnog odnosa prema svijetu. Na taj način proizvodimo neznalice i prevarante, svi sudjelujemo u neznanju", upozorio je S. Lavić. On to i može, jer je objavio značajno djelo iz svijeta sociologije kao najopćije društvene znanosti koja se bavi promišljanjem društvenih fenomena u njihovom totalitetu.

Hvala na pažnji!